

BAJAI FÜGGETLEN ÚJSÁG

POLITIKAI HETILAP

A bajai függetlenségi és 48-as párt hivatalos közlönye.

Megjelenik minden szombaton.

Szerkesztőség: Főter 434.
Kiadó: ifj. Wagner Antal
könyvkereskedő.

Felelős szerkesztő:
Dr. Szirmai Vidor
ügyvéd.

Főszerkesztő:
Dr. Reich Aladár
orsz. képvis.

Főmunkatársak:
Dr. Nyiraty János
Dr. Valentin Emil

Előfizetési árak:
Egész évre 6 kor. Fél évre 3
kor. Negyed évre 1.50. Egyes
szám ára 12 fillér.

A király.

— Tört eszmék dr. Kalmár Antal könyvéből. —

„Mint a nap hevétől kiégett kopár szik sarja a májusi langyos esőre: úgy vár már a magyar háromszázötven esztendő óta egy nemzeti fejedelemre.”

„Négyszáz esztendeje zöldül már a fü Mátyás király sirján és négyszáz esztendeje immár, hogy a dicsőség eltűnt a szép magyar földről.

Oh, ha a magyar abba a dicsőségbe még egyszer bele kóstolhatna!

Oh, ha igazságos Mátyás dicső hagyományai Ferencz József fölként lelkéből sugárzanának szét a hármás bérc és a négy folyó között élő jó magyar népre!”

Ujból fölzendülne a költő ihletett dala:

„Délcegebb nép, boldogabb nép: nincsen a magyarnál!”

Harmat a fűszálnak, napsugár a virágnak, csillagfény az égboltozatnak: nemzeti fejedelem a magyarnak.”

„Hogy repdes ennek a szegény magyarnak a szive örömébe, mikor nemzeti nyelvünkön hallja beszélni a királyt.

Nekünk az földöntuli öröm, ha néha napján a magyar király ajkán magyar szó zendül meg: míg más nemzeteknél ezt olyan természetesnek veszik, mint a napnak a felkelését és lenyugvását.

„Az ország szívében a magyar király nemzeti életét szemünk hiába keresi, lelkünk hiába sóvárogja. A budai várkastély fenséges helyéről négyszáz esztendő óta néma lemondással bámul a Dunának elsuhanó habjaiba.

Bámul — és lemond! Nincs itt nemzeti élet, ahol hajdan szebb élet volt. Buda fuit! Non est! Gemebundus vade viator!”

„Ferencz József egy háromszázados rendszernek a záróköve, s ha csak tisztán lelki erején s annak átalakulásán fordult volna meg a dolog: ebből a rendszerből bizonyára nem lett volna kiragadható, hogy egy új épületnek szolgáljon ne csak díszítésül, de egyúttal betetőzéseül is Annyi látható és láthatatlan lánc fűzte őt a saját dinasztiajához, ennek tradícióihoz, a kamarilához, német és cseh minisztereihez, a feudális magyar és idegen főnemesség-

hez, a katonai párthoz, hatalmának már-már csak egyedüli biztos alapjához: s így lelkét, meggyőződését — a lélektan szerint — egyszerre nem cserélhette ki. Szentnek kellene lenni, vagy érzéketlennek, hogy egyszerre, minden utógondolat nélkül elfogadja az ellenére teremtett helyzetet.”

Tíz szobrot adott a király a nemzetnek.

„Mint a vízcseppek prizmaiból szivárványt csal ki a napsugár megtörése: a királynak ez a szivárványos cselekedete is akképen csalja ki a magyar sziv hurjainak kesernyésen bus akkordjait. Mert csak azt látjuk belőle, hogy a király szobrokat emel a magyar haza nagy őseinek, de a legnagyobbak, a magyar függetlenség és hazafiúi eszmék incarnációjának: II. Rákóczy Ferencznek egy Habsburg gloriációt még mindig nem mutathat be.”

„Mi volna azt mondani a királynak: Felfogom és méltatni tudom a nemzet érzelmeit; minthogy pedig sokkal többet ér nekem a magyar nemzet, hogysem gyűlöletes szimbolikus dolgokkal ingereljem: elrendelem, hogy

TÁRCA.

Bács-Almástól—Szabadkáig . . .

Bács-Almástól Szabadkáig nagy ut van!
Jaj de nagyon elfáradtam az utban!
Lefeküdtem egy nagy hársfa aljába,
Szomjas voltam, de Isten-igazába.

Kosarával arra ment egy barna lány,
Kosarában teli korsót vitt karján,
Kértem szépen: adj egy italt virágom.
Az italhoz egy esókot is, — nem bánom!

Korsajából hűvös vizet, azt adott,
Forró esókot ráadásul nem adott;
Nem volt semmi köszönet az italban:
Szabadkáig százszor jobban szomjaztam.

Barta Lajos.

A bosszú.

Irta: Palatinus József.

I.

Tihanyi festőművész már hosszabb idő óta visszavonultan élt horkányi csöndes művészlakásán. Egy nagyobb szabású bibliai képcsoportozaton dolgozott. Műértő barátai, akik a készülő festmény vázlatát látták, örök dicsőséget jósoltak mesterének.

Tihanyi fiatal művészlelkének minden tehetségével a képcsoportozat alakjainak kidomborításán fáradozott. S mégis, a legnagyobb törekvés mellett, megakadt kezében az ecset. Egy alakot, egy madonnát kellett volna kiformázni. De nem talált hozzá modellt, hát heteken át elődöngött a főváros utcáin. Elterve a sablontól, tökéletes művet akart előállítani, festményt, mely hivatva lesz a művészt halhatatlanná tenni.

A művész már lemondott arról a reményéről is, hogy befejezhesse munkáját. Elkedvetlenkedve járt-kelt az utcákon, minden cél nélkül. Éppen azon gondolkozott, hogy Horkányra utazik, összeszedi szükségesebb holmiját és hosszabb körutat tesz Európa déli országaiban. Ott talán rábukkan a régen keresett ideálra, a képzeletében megalkotott madonna hasonmására.

Utja a Szt.-István-templom mellett vitt el. A templom lépcsőjén egy leány üldögélt, aki tavaszi ibolyát árult a járókelőknek. Tihanyi, amint megpillantotta a szépséges leányt, meglepetve állott meg. A művész, mint akivel gonosz tündér üzi csalfa játékát, egy pillanatra sem merte levenni kételkedő szemeit a leányról. Attól tartott, hogy az egész látvány csak káprázat, mely eltűnik az alatt, míg egyszer lehunyja szempilláit. Hosszasan gyönyör-

ködött a leányka isteni termetében, madonna arcában. A szabad természet érintetlen vadvirága volt. Ábrándos nagy kék szemei, halvány rózsapiros arca, finom metszésű piciny ajka, hófehér vállaira gazdag hullámokban aláomló selymes hajfürtjei, melyek érdekes árnyékot vetettek magas, nyílt homlokára, telt idomai, karjai s általában termetének plasztikus vonásai a milói Vénus szépségével vetekedtek.

Tihanyi a leányhoz lépett és néhány szál ibolyát vett föl a kosarából. Egy aranyat nyújtott érte. A leány kérdően nézett az idegenre. Majd lesütötte tekintetét, kezét kis kartonköténye alá vonta és szégyenkezve, szinte sértődötten szólott:

— Olyan sok pénzt nem fogadok el. Nem aranyokért árulom virágaimat.

A művészt meglepte a leány szerénysége. Szóba ereszkedett vele. A leányka azután elmondta, hogy Olivának hívják és hazája Lombardia. Apja vándor komédiás volt. Itt megbetegedett és kórházba került. Addig a társulat bejárta az országot. Mire visszatértek, apja már az elhagyatottak temetőjében aludta siri álmát. A halálhíre az anyja szive megrepedt és oda került párja mellé, aki hűségesen várta őt. A vándorcsoport fő nélkül maradva föloszlott és kiki visszatért hazájába.

ne használódjék többé Magyarországon a sárga fekete zászló, hanem mindenkor és mindenütt csak a háromszínű lobogó.”

Ez egy szavába kerülne a királynak: s a nemzet lángoló lelkesedéssel borulna le a király nagysága előtt!

Rendőrségi komédiák.

Mig Baja város törvényhatósági bizottsága, Baja város közönsége azon aggódik, azon töpreng, hogy milyen intézményeket létesítsen a város bel- és külterületeinek hathatósabb megvédésére; mig pártkülömbőség nélkül közös az óhaj, hogy minél jobban, minél olcsóbban szerveztessék át a belterületi és külterületi rendőrség; mig a város polgársága azon töri fejét, hogy miképen tarthassa el családját, mily módon küzdjön a súlyos köz- és magánterhek elviselését lehetővé tenni; addig Baja város immár hirhedt rendőrsége olyan eszközöket talál, amelyekkel a külterület eddigi derék lábán álló biztonsága még a nullán alul devalválódjék és még mindig azon az úton van, hogy a polgárok megélhetési existenciája ellen akadályokat, nehézségeket gördítsen és a megbélyegzett emberek számát mesterségesen szaporítsa.

Ismét csak három esetecske áll előttünk, mely szomorú világitásba helyezi rendőségünk, különösen pedig ennek fejét. Az egyik az, hogy a rendőrkapitányság elrendelte, hogy a külterületen levő vincellérek löfegyverei azoktól elszedessenek.

Eddig, minthogy a külőrség képtelen

volt megőrizni a kültelken a személy- és vagyonbiztonságot; a polgárság, és közönség a rendőrség tunyaságával, lehetlenségeivel szemben önmaga védekezett, a mihez a törvény értelmében teljes joga van. Nem elég, ha a rendőrség nem tudta megvédelmezni a polgárság vagyónát, hanem most ép finom eszméje támadt, okos idea, bölcs idea, rendőrségi idea; elvette a polgárságtól a védelmi eszközt, egy miniszteri rendelet helytelen magyarázása következtében.

Baja város és vidéke csirkefogói, tolvajai és lopói! Ide jöjjetek Baja városába és vidékére, védtelen itt a nép, nincs itt fegyvere; ne féljetek semmit; szabad a vásár, szabad a lopás! Lophattok jószágot, gabonát, szőlőt, mindent, amit csak akartok. Azonban egyre figyelmeztetek benneteket. Egy nyúlunk a szőre meg ne görbüljön. Egy foglyot el ne pusztítsatok, mert akkor ti lesztek foglyok. Egy fűrtet ne bántsatok. A vadállatok és madarak ezennel a rendőrség által felszentekké avattatnak. Ehhez nyúlunk csak a fő-fő szenteknek azoknak van joguk, akik húsz kemény korona árán vadászati engedélyt nyernek és a vadász társaság magas kegye által befogadtatnak. Hogy ezek kényelmesen puffogtathassák le a felszent vadakat; hogy 15 nyúl vagy 30 fogoly valahogy felkent puskájuk csőve elől profán kezekbe ne kerüljön; ezért szükséges Baja város külterületének személy- és vagyonbiztonságát veszélyeztetni.

Hát büntessék meg, aki jogtalanul vadászik. Ezt vethetnék józan észszel szemükre a rendőrségnek. Nem úgy van az. Baja város összes birtokosainak vagyonát kell prédául odadobni, hogy egy vincellér se lőhessen egy nyulat; ez a

rendőri bölcsesség, mert mivel hogy rőndnek muszaj lenni.

A második csak a belterületre vonatkozik. Nem elég, hogy kevés a rendőr és az utcán alig lézeng éjjel egy-egy, ezt is megsokallta Szentgyörgyi alkaptány úr. Az úr, az mindenütt úr. Mit őrizték az utcákat a rendőrök, ha a kapitány úr vizitelni megy. Valamelyik este 11 óra felé egyszerre bejön a Központi kávéházba Szentgyörgyi úr 5 mondót rendőrrel, mint valami török basa végig sétál a helyiségen és abban kéjeleg magának, hogy ő mennyire imponált ezzel a közönségnek. Hát ha hamis kártyást, vagy hazardjátékost vagy akárkit keres a kapitány úr, nem elég egy vagy két rendőr ahhoz?

Az összes szolgálatban levő rendőrséget kell mozgósítani, hogy az a kapitány úr kísérete legyen, hogy valóságos pojjacaság, komédia legyen, a mint egy egész gárdával a vendéglőbe a békés polgárok közé bemegy. Talán félt a rendőrkapitány úr? Hisz a többi polgároknak még egy rendőr kíséretük sincs. Tessék a rendőröket a dolgaik után küldeni éjjel és nem egy kapitányi komédiakivonulást rendezni.

A harmadik eset következő. Moldoványi János derék polgártársunk oláh származású, hogy háláját azon haza iránt külsőségben is kifejezze, mely neki kenyeret ad: ezelőtt néhány év előtt Moldovaniu neve helyett Moldoványit irt ki cégtáblájára, anélkül, hogy akkor még erre megmagyarosítva lett volna, feljelentés folytán a bírósághoz került az ügy és a magyar bíróban volt annyi önértet, hogy belátva Moldoványi nemes intencióját, csupán két korona pénzbüntetésre ítélte. De nem úgy ami finom

Ő itt maradt a fővárosban. Nem akart hűtlen lenni szerettei emlékéhez. Naponkint meglátogatja őket. Elzokog egy imát virágos sirjuknál. De itt maradt Silvanó is, a társulat egyik tagja. Silvanó derék fiu. Télen fur-farag, a tavasz beáltával pedig eljár a főváros körüli erdőkbe és ibolyát szed neki. Ebből élnek. Silvanó azt mondotta, hogy szereti őt és ha majd lesz annyi pénzük, hogy elmehetnek haza, feleségül veszi.

Tihanyi élvezettel hallgatta a leánykát. Észre sem vette, hogy a templom falának dőlt. A leány már régen elhallgatott és ő mindig figyelte. Csak hosszabb idő múlva szólalt meg:

— Aztán nagyon szeret téged Silvanó?

— Mint testvér a testvért! — válaszolt lelkesedéssel a leány és ott hagyva virágait a feléje közeledő barnaarcu férfi elé szaladt, aki friss ibolyacsokrot hozott kezében. Oliva megragadta a jövevény kezét és Tihanyi elé vezetve örömtől sugárzó arccal mondotta:

Itt az én jó Silvanóm! Lásza, mennyi szép ibolyát hozott nekem!

II.

Izzó nyári délután volt. A levelek lekonyultak a nap hevétől, a rekkenő hőség leperzselte a virágok szirmait. A levegő elviselhetetlen volt. Aki csak tehette árnyékba menekült.

Oliva most is a templom lépcsőjén árulta virágait. Várta Silvanót, aki még reggel elment s mindeddig nem tért vissza. A leányka aggódni kezdett. Növelte félelmét a távolból időnként hallatszók moraj. A nap még teljes fényében ragyogott. Valami vakító szürkesség vette körül korongját, mint rendesen, mikor

vihar készülődik. Valóban a szélesend megtört. Először forró fuvallat csapta meg az arcot. Majd erősödni kezdett a szél. A morajlás mindközelebből hallatszott. Végre sötét felhők tornyosultak föl az égen. Néhány pillanat alatt beborult. Rettenetes vihar tört ki. A szélvész ordítva száguldott végig a palotasorok között. Dörgött, villámlott. Kövér esőcseppek hullottak alá a rohanó felhőkből, majd meg jégeső kerekedett.

Oliva az utolsó percekig várta a kedvesét. De mindhiába! Nem tért vissza. Az aggodás annyira elterelte figyelmét a viharról, hogy csak akkor gondolt menekülésre, mikor a kemény jégdarabok hozzácsapódtak gyöngye kis testéhez. Könybelábadt szép szemei még akkor is a távolban révedeztek, kutatva, nem jön-e Silvanó. A jég mintsűrűbben hullott. A megrémült leányka fölkapta kosarát és a templomba akart menekülni. Az ajtó zárva volt. Oliva kétségbeesve szaladgált ide-oda.

Az istentkisértő időben egy férfi közeledett. Oliva megkönnyebbülten rohant felé, azt hitte, hogy Silvanó. Nem is nézte, csak karjaiba omlott a férfinak, aki gyöngéden magához ölelve vitte a bőrig átázott leányt a legközelebbi palota kapuja alá. Tihanyi volt. Oliva arcáról eltűnt az öröm. Eszébe jutott kedvese, aki olcsó virágért ment. Elment és nem jött vissza. Balsejtelem fogta el szívet. Zokogás vett rajta erőt. A művész, aki már valósággal ideáljaként imádta a virágos leányt, szerelmes szavakkal igyekezett vigasztalni.

— Sose búslakodj Silvanón, azon a rossz fiún! Eljössz hozzám, enyém leszel, örökre szeretlek!

S addig sugdosott neki édes, csábító sza-

vakat, hogy levette lábáról a tudatlan leánykát. A vihar csillapultával elvitte a legközelebbi kocsiállomásig és lakására hajtatott. Másnap Horkányra utazott Tihanyi. De nem egyedül, hanem a megtestesült madonnával. Tihanyi volt a világ legboldogabb embere.

A fölkelő nap biborsugarai bearanyozták a művésztermet, a mint a gótives ablakon át beszűrődtek. Oliva bársonykereveten ült a művész vászna előtt. Ha a leánynak olykor eszébe jutott elhagyott Silvanója és elsápadt, Tihanyi szerelmesen simult keblére s hogy a szín hübb legyen, egy-egy édes csókot nyomott Oliva harmatos arcára, rózsaszín vállaikra. Ilyen módon Tihanyi a szerencsés művész, kétféleképpen is élvezte a munka örömét. Élvezte a jövő dicsőség mámorát és a boldogító szerelmet. Így teltek a napok s a mű gyorsan közeledett a befejezéshez.

Egy napon fényes négylovas fogat állott meg a horkányi művészlak előtt. A cimeres batárból két hölgy kíséretében egy idősebb úriember szállott ki. Az érkezők a rácsos kertajtón át a villa előtti árnyékos úton befordultak a parkba. A férfi Horkányi Frigyes báró volt, a horkányi uradalom tulajdonosa. A művészlak is az övé volt. Ő rendeztette be Tihanyinak, mint leendő vejének. Horkányi báró nejével és leányával, Ilonával, látogatására jött a művésznak. Váratlanul érkeztek, hogy annál kellemesebb legyen a szerelmeseknek a viszontlátás.

Ilonka előre futott. Lassu léptekkel közeledett a műterem felé. Az ajtó előtt megállt. Nesz ütötte meg fülét. Lélekzetfojtva figyelte a kihallatszók beszédet. A szenvedélyes hangból csak annyit tudott megjegyezni:

rendőrségünk. Azóta Moldoványi magyarosította nevét és üzletáthelyezése folytán pálinka mérési engedélyért folyamodott. A bölcs rendőrség azt jelenti, hogy Moldoványi büntetett előéletű, sőt, mint értesülve vagyunk, nem azt jelentette, hogy a magyar név jogosulatlan használatáért, hanem más megbélyegző cselekményért. Itt a nyilvánosság előtt vonjuk felelősségre a rendőrkapitány urat, hogy miért tette ezt; mondja meg a rendőrkapitány úr, miért nehezíti meg a polgárok megélhetési feltételeit. Neki azon kellene törekedni, hogy segítse a polgárokat bajaikban. Nem tud velük érezni, nem tud velük gondolkodni. Micsoda érdeke van neki ebben s ha nincs neki semmi érdeke, a mit lojalisán fel is tételezünk; akkor szakítson véget valahára ezzel az ósdi felfogással, tegyen eleget kötelességének. Ezt elvárjuk, ezt nem kérjük, hanem követeljük tőle.

—n.

Nem bocsájtják haza a katonákat. Régi szokás, hogy azokat a katonákat, a kik három esztendei szolgálatukat az év végén kitöltik, már a szeptemberi hadgyakorlatok után, még mielőtt az ujoncok bevonulnak, szabadságolják. Az idén, mint a »Katonai Rendelet Lapja« jelenti, ez nem fog megtörténni, hanem a katonákat visszatartják december végéig. Ennek az intézkedésnek oka a politikai helyzetben rejlik. A parlament nem szavazta meg az ujoncokat, sorozni idáig nem lehetett s mivel hadsereg nélkül nem maradhatunk, szükség van a szolgálatban levő katonákra. A mostani zavaros külpolitikai viszonyok között a hadügyi kormány nézete szerint a hadsereg békelétszámát tömeges szabadságolással csontítani nem lehet.

— Mindörökre a tiéd!

A másik pillanatban berontott a terembe. Arca lángba borult, ajka bosszútól remegett. Tihanyi izgatottan kelt föl festménye mellől. A meglepetéstől egyik sem tudott szólni. A bárónő szinte elszégyenülve lépett vissza. A fenyegető, a vádoló tekintet szelid pillantás váltotta föl. Azt hitte, hogy tettenéri a művészt s csak most látta, hogy az nyugodtan dolgozott vászna előtt. Tihanyi meg izgatottságában csak kémlélően nézett hol Olivára, hol jegyesére. Gyávának érezte magát e pillanatban. Küzködött magával. A dicsőségre szomjazó művész és a boldog jegyes vita egymással élet-halál harcát. Végre is a szerelem győzött. Tihanyi zavartan lépett Ilona elé. Keblére ölelte és erőltetett mosolygással mutatott a kereveten térdeplő leányra:

— Csak a modellem. Nélküle nem készíthetném el a nagy képet.

Ezzel elsimult a vihar, mielőtt kitért volna. Egy-egy édes csók elfeledtette a viszontlátás első pillanatának kellemetlenségét. Azt azonban egyikük sem vette észre, hogy Oliva elfehéredve hanyatlott le a kerevetre.

Tihanyi és jegyese karöltve siettek a szülők fogadására. Csak azután tértek vissza a műterembe. A szerencsés művész elragadtatással beszélt nem várt vendégeinek festményéről, mely ime, mindjárt elébük tárul.

Beléptek a műterembe... A vászon, az örök dicsőséget hirdető festmény, rongyokban hevert lábaik előtt.

Tihanyi elsápadva tántorodott a falnak:

— A boszu!.. a boszu...

Uj utcanevek.

A város törvényhatóságának bizottsága az alant felsorolt utcákat új utcanevekkel látta el s egyben elrendelte, hogy minden utca külön-külön 1-től kezdődő házszámmal kezdődjék oly módon, hogy egyik oldalon a páros, a másik oldalon a páratlan házszámok alkalmaztassanak.

Az új utcajelző- és házszám-táblák kifüggesztése a napokban veendő kezdetét.

Az alant betűrendben felsorolt régi utcák következő új nevekkel láttattak el, u. m.:

Régi utcanevek:

Ács-utca, Veronika-utca (II)
Borrév-utca (I)
Gránátos-utca (I)
Gyász-utca, Halász-utca (I)
Báró Eötvös József-utca (részben a Haynald-utcától a Kossuth Lajos-utcaig változik).

Elefánt-utca (III), Telep-utca (II)
Fazekas-tér (I)

Fecske-utca (V, VI) és Tóth Kálmán-utca (I)
Ferenc-utca (I)
Fürdő-utca (I)

Halász-utca, Gyász-utca (I)
Szent-Háromság-tér (I)
Holló-utca (VIII) [tévesen Vám-utca, a Holló-utca párhuzamos a Vágóhid-utcaival]
Iskola-utca (I)
József-utca (I)
Kaszárnya-utca (I, V, VI)
Katona-utca, Tél-utca (IV)

Kéményseprő-utca, Kishid-utca (I)

Kismészárszék-utca (I)
Kispatak-utca, Retek-utca (VI)
Kisvásártér-utca (I)
Kisvásártér (I)
Kórház-utca (VI)
Korona-utca (VII)
Oroszlán-utca (I)
Özvegy-utca (I)
Parti-utca (I, VIII)
Pesti út (I, II, III)

Provália-utca (I)
Remény-utca (I)
Retek-utca, Kispatak-utca (IV)
Rév-utca (I, VII)
Sóház-utca (II)
Sörház-utca (I, II)
Szakadás-utca (I)
Szarvas-utca (I)

Uj utcanevek:

Klapka György-utca.
Kazinczy Ferenc-utca.
Arany János-utca
Gróf Batthyány Lajos-utca.
Vörösmarty Mihály-utca (a báró Eötvös József-utca a városi bérháztól a gróf Zichy Bódog-térig terjed, a Michitsch- és Schnetzer-féle házzal végződik; a gróf Zichy Bódog-tér a Pollermann-háztól a plébánia-templomig, továbbá a Casinótól a Zirciek rendházáig terjed. A Vörösmarty Mihály-utca a Haynald-utcától a Kossuth Lajos-utcaig terjed).
Rákócy Ferenc-utca.
Takarékpenztár-utca (a Sárdy-ház kis kapujától az Erzsébet királyné-utcaig terjed).
Tóth Kálmán-utca.
Deák Ferenc-utca.
Attila-utca.
Hattyu-utca a (Sarkány- és Szwarc-féle ház sarkától a Reiser-féle ház sarkáig terjed).
Gróf Battyány Lajos-utca.
Szent István-tér.
Báthory István-utca.

Berényi Dániel-utca.
Katona József-utca.
Czirfusz Ferenc-utca.
Tél-utca.
Kenderesi zug (Fecske-utcától jobbra a Fleischmann- és Hengl-féle kertekig terjed).
Petőfi Sándor-utca.
Kis-utca (összeköti a Kéményseprő- és Kismészárszék-utcát).
Mészáros Lázár-utca.
Patak-utca.
Türr István-utca.
Mátyás király-tér.
Pokorny János-utca.
Kinizsi Pál-utca.
Bende Imre-utca.
Jókai Mór-utca.
Béla király-utca.
Budapesti út.
Pető-utca (párhuzamos a Holó-utcaival).
Posta-utca (a városi székház és postaépület között).
Árpád-utca (a főtértől a deszkás-utcaig).
Munkácsy Mihály-utca.
Patak-utca.
Damjanich-utca.
Szent László-utca.
Kölcsey Ferenc-utca.
Alkotmány-utca.
Szarvas Gábor-utca.
Szenes-utca (a Miklós-utca sarkától a Szenes-térig).

(Folytatása következik.)

HIREK.

A borfogyasztási ügy. Czernay Imre ipart. elnök a borfogyasztási ügy kedvező megoldásának érdekében e hó 26-án megtartott értekezleten bejelentette, hogy a kiküldött bizottság augusztus 15-én tisztelt Dr. Hegedüs Aladár polgármesternél, aki ezen küldöttséget igen szívélyesen fogadta s a maga részéről kijelenté, hogy nem csak ő, — a polgármester — hanem a városi tanácsal egyetemben kötelességének fogja ismerni, hogy a közönség ezen fontos érdekét minden téren eredményre juttassa.

Bejelentette továbbá Czernay Imre elnök, hogy Schwarcz József borfogyasztási kezelővel is értekezett, a ki szintén örömmel csatlakozik a megindított mozgalomhoz s ő szintén azt óhajtja, hogy a közönségen könnyítve legyen s ha szükséges az üzleti könyveket is bármikor rendelkezésre bocsátja.

Ez utóbbi értekezleten határozat hozott, hogy kötelező aláírási ívek bocsátatnak ki a

termelő és fogyasztó közönség részére, a további módok és intézkedések megállapítása céljából pedig az érdekeltek legközelebb egybehivatnak.

—y—

A bajai céllövész társulat f. hó 20-iki ünnepélyére Dr. Gál Ernő 8 koronát, Dr. Kuzman Oszkár, Peschke Károly, Reich Vidor 10—10 koronát fizettek felül. A Délmagyarországi gyapjúfonó és vattagyár Igazgatósága a villanyvilágításhoz szükséges dynamógépet, a Schmidt testvérek cég az ivlámpák vastartályait díjmentesen bocsátották rendelkezésre továbbá Raics Dusan 3 drb kitömött vadat adományozott a tárgysorsjáték céljaira. Mind ezekért ezuton hálás köszönetét fejezi ki az Egylet Elnöksége.

Köszönet nyilvánítás. A bajai céllövész társulat ezuton mond köszönetet Kollár Ágoston és Goldreich József uraknak, akik a f. hó 20-iki ünnepély rendezési munkálatai körül fáradhatlan tevékenységet voltak szívesek kifejtetni.

Házasság. Nemesmiliticsi dr. *Alföldy Béla* bikityi orvos a napokban tartotta kézfogóját *Kulunchich Blanka* kisasszonnyal, özv. *Kulunchich Viktorné* szül. borsódi és katymári *Latinovics Emma* urnő nagymiveltségű leányával.

A bajai céllövész társulat f. hó 30-án a szokásos táncvigalmat megtartja.

Deutsch Mátyás a »Nemzeti Szálloda« agilis bérlője saját szállodai zenekart szervezett, melynek élére *Garai Ferkó* hírneves szegzárdi, cigányprimást állította, a zenekar már ma játszik a »Nemzeti Szálloda« teraszán.

Próbautazás a halas-rigyiczai vasuton. *Latinovits Géza* orsz. képviselő meghívására hétfőn és kedden egy nagyobb társaság hajtányon beutazta a halas-rigyiczai vasutvonalat. Hétfőn d. u. 3 órakor indultak el Halasról s másnap 10 órakor érkeztek Rigyiczára. A kirándulásban, melyről legközelebbi számunkban részletesen számolunk be, résztvettek: *Latinovits Géza* orsz. képviselő, *Vermes Béla* szabadkai, *Halm Sándor* madarasi nagybirtokosok, *Keleti Dénes* műszaki tanácsos, *Szutrély Gyula* vasuti főmérnök, *Návay, Nemes* és *Melegi* magánmérnökök.

Iskolai hírek. A helybeli kath. *főgymnasiunban* a beiratások szept. hó 1., 2. és 3. napjainak délelőttijein történnek.

Iskolai értesítés. A városi polgári iskola a tanulókat szept. 1-én, 2-án és 3-án, naponta 8—11-ig délelőtt és 2—4-ig délután veszi fel; a kereskedő- és iparostanonciskolába minden kereskedő illetve iparos tanoncát szept. 15-ig köteles beírni. Baján, 1903. aug. 26-án. *Az igazgatóság.*

A Miasszonyunkról nevezett leánynevelő intézetben a beírások ugyancsak szept. hó 1., 2. és 3. napjain történnek, az előadások azonban csak október hó 1-én kezdődnek, minthogy a zárda épülete jelentékeny átalakuláson megy keresztül.

Az ev. ref. elemi iskolában szintén szept. hó első napjaiban történnek a beiratások.

Az áll. tanítóképzőben a beiratások e hó vége felé veszik kezdetüket, minthogy ott még építkezések folynak.

Értesítő. A bajai m. k. állami tanítóképző intézet 1902/3. tanévre szóló *értesítője* mostanában hagyta el a sajtót. Az értesítőt — »A gyermek a magyar néphagyományban« címmel — *Bellosits Bálint* az intézet tudós tanára irt érdekes és irodalmi szempontból értékes esszét, majd *Scherer Sándor* igazgató közli az iskolaév történetét, az intézet állapotát, majd az intézet növendékeiről statisztikai kimutatást, melyből egyebek közt megtudjuk, hogy ezen előkelő tanintézetet az ország minden részéből (összesen huszonöt vármegyéből) látogatják. Közli továbbá az intézet működéséről szóló jelentésében a növendékek érdemsorozatát, továbbá a képesítő vizsgát tett növendékek névsorát. Az érdekesen összeállított Értesítőt a jövő tanévre szóló »Értesítés a jövő tanévre« c. közlemény zárja le.

Beiratások a helybeli elemi népiskolában. A belvárosi, felső- és alsóvárosi rom. kath. elemi népiskoláknál az 1903/4. évben a mindennapi iskolakötelesek beírása *szeptember hó 1—3-án* történik. 4-én reggel 8 órakor ünnepélyes istentisztelettel megnyitjuk az iskolai évet. 5-én pedig megkezdjük a rendes tanítást.

A beiratást d. e. 8—11-ig és d. u. 2—4-ig a vezértanítók teljesítik. A tanítási díj és a 30 filléres nyugdíjárulék előtük fizetendő.

Mindennapi iskolába kötelesek iratkozni azon iskolakötelesek (fiúk és leányok), kik 1903. évi augusztus 31-én betöltik életük 6-ik évét, ellenben 12 évesek még el nem multak.

Azon iskolakötelesek pedig, kik 12-ik évüket betöltötték, de 15-ik évüket meg nem haladták és középiskolába, polgári, iparostanonc vagy gazdasági ismétlő iskolába nem járnak: *az általános ismétlőiskolába* kötelesek beiratkozni.

Utóbbiak a felsővárosi iskolába járnak. A beiratás ideje: október 15—30.

Mindazon szülők, kik a fölvételre kitűzött időben gyermekeik beiratását elmulasztják, az 1868. évi 38. t.-c. 4. §-a értelmében büntetettnek,

gyermekeik pedig semmiféle segélyben részesülni nem fognak.

A szülők érdekében áll, hogy gyermekeiket *személyesen* irassák be.

Végül az érdekelt szülők tudomására adom, hogy az új iskolai évben az iskolaszék rendelkezése folytán a belvárosi és alsóvárosi iskolánál a IV. fűosztállyal kapcsolatban beállítjuk az V. osztályt. Ezen rendelkezés értelmében a felsővárosi iskola növendékei közül azok, kik az V. osztályba fölléphetnek, továbbtanulás végett a belvárosi iskolába utasíthatnak.

Halálozások. A 48-as honvédek már úgy is kis gárdája ismét egygyel kevesebbet számol. Ugyanis *Vukelich Tivadar*, 48-as honvédfőhadnagy, nyug. állomásfőnök, f. hó 23-án, este 6¹/₂ órakor, 77 éves korában meghalt. Temetése e hó 25-én, kedden d. u. 5 órakor ment végbe.

László Lajos fodrász *Ilonka* nevű 1 éves leánykája f. hó 24-én, éjjel 1 órakor elhunyt. Temetése f. hó 25-én, d. u. 4 órakor volt. A mélyen sújtott szülők iránt általános a részvét.

Özv. *Mészáros Hunyady Antalné* szül. *Móder Mária* úrnő f. hó 27-én, este 10 órakor, élete 50-ik évében hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése ma délután 4-órákor lesz a Kaszárnyautcai 4-ik számú gyászaházból. Requiem 31-én fél 8 órakor reggel a szt. Rókus kápolnában.

Negyvennyolcas honvédeink segítése. Az elaggott negyvennyolcas honvédeinket segítő bizottság tudvalevőleg felhívást bocsátott a közönséghez, hogy a nagy idők immár elaggott hőseit anyagi támogatásban részesítse. Ertesülésünk szerint ennek a felhívásnak már is eredménye van. A Casino t. i. 30 koronát, a Bajai kölesönös segélyző egyesület 10 koronát, a Bajai Takarékpénztár 40 koronát, *Weidinger Dezső* 5 koronát adtak erre a célra azzal, hogy hasonló összeggel fogják minden esztendőben agg honvédeinket támogatni.

Huszártisztek löversenye. A m. kir. szabadkai 4. honvédhuszárezred tisztikara szeptember 6-án löversenyt rendez Szabadkán a palicsi ut mellett.

A verseny rendező bizottság a következőképpen alakult meg: bírák: *Schmausz Endre* főispán, *bajszai báró Vojnics István* orsz. képviselő, *szentiványi Skrinjár Mátyás* ezredes, *dandárparancsnok*, *Boroviczeny Gyula* cs. és kir. kamarás, százados, az ezred 2. osztályparancsnoka; versenybizottság: *Hoffmann Lipót*, alezredes, az ezred 1. osztályparancsnoka, *Hummel Árpád*, *Tóth Kálmán* századosok és *Veréb Károly* főhadnagy; indítók; *Habel Emil* százados és *Viczián Elek* főhadnagy; mérlegnél: *Fragor Károly* főhadnagy; pályafelügyelők: *Horváth Lajos*, *Schnitzler Károly* századosok, *derseti Gyura Árpád*, *Zuna Antal* főhadnagyok, *Jakabffy Andor* és *Fernbach János* tartalékos hadnagyok.

A fényesnek ígérkezésvű verseny programja 7 pontból fog állani, melyek a következők.

I. Gát verseny, két tiszteletdíjjal. Az első *Hoffmann alezredes*, a másodikat az ezred tisztikara adja. Erre beérkezett 4 nevezés.

II. Akadályverseny, két tiszteletdíjjal melyet báró *Vojnics országgyűlési képviselő* ad a győztesnek és az ezred tisztikara. Erre a pontra 37 nevezés történt.

III. Altiszti vadászverseny négy díjjal.

IV. Akadály verseny három díjjal, melyek közül az első *Boroviczeny alezredes*, ezredparancsnok, a másodikat és harmadikat az ezred tisztikara adja. Erre 13 nevezés történt.

V. Huszárvadász verseny, négy díjjal, az első lovászoknak.

VI. Akadály verseny, 4000 méter távolság 11 akadályval. Első díjat a tisztai hölgyek, a másodikat és harmadikat az ezred tisztikara adja. Tét 10 korona. A díjakért 19 sportmann fog küzdeni.

VII. Vigasz verseny, *Kiss Aladár* százados 1 és az ezred tisztikarának 2 díjáért. Nevezések a helyszínen.

A nagyszabású verseny iránt rendkívül érdeklődés mutatkozik nemcsak a sport kedvelők, de a közönség körében is.

Késelés. F. hó 26-án este 7³/₄ órakor *Pösze Péter* cipész-segéd és *Vida János* sütő-segéd erőszakkal berohantak özv. *Kapeller Józsefné* udvarába, a nevezett segélykiáltására segédje *Stökl Ádám* futott ki s távozásra kérte a tolakodókat. Azok azonban *Stöklvel* dulakodtak, miközben *Vida János* zsebkesével *Stöklt* fül tüvön és balkarján meg szurta. Magánlak megsértésének büntette és könnyű testi sértés vétsége miatt ellenük a feljelentést megtették.

Lopás. *Fischer Pál* kárára egy ezüst kulcsartót s egy ezüst sóartót az üvegszekrényből s továbbá a ruhaszekrényből 20 drb zsebkendőt loptak el. A lopással volt cselédje *Szellman Magdolna* gyanúsítottak.

A bajai önk. tűzoltótestület f. hó 30-án szakszerű előadást tart a mentésről fecskendői gyakorlattal egybekötve. A gyakorlat d. u. 2 órakor az őrtanya helyiségében kezdődik, melyre ezuttal is úgy az önkéntes tűzoltókat, mint az érdeklődő közönséget tisztelettel meghívja a parancsnokság.

Őskori temető Bácsmadarason. *Latinovics Pál* bácsmezei főispán már az elmúlt évben fölhívta a Bács-Bodrogmezei Történelmi Társulat figyelmét a Bácsmadaras határában levő Árpád-kori temetőre. A társulat válaszmánya most megbizta *Roediger* muzeumi őrt, hogy a sirtelepen, a mely mintegy ötven tumulusból áll, ásást végeztesen. Az ásás augusztus 24-én kezdődött a társulat alelnökének, *Latinovics Géza* országos képviselőnek jelenlétében és a környék lakosságának élénk érdeklődése mellett.

Zongorák és cimbalmok — csak első rangú gyártmányok — kedvező fizetési feltételek mellett tíz évi jótállással kaphatók *Wagner Antalnál* Baján.

Hölgyek öröme! Legjobb szer az egész világon a bajai *Dr. Lehman* arckenőcs, mely pár napi használat után megifjítja az archórt, eltávolít redőket, szeplőt, májfoltot, bőrtkát (Mitesser.) Egy tégely ára 1 korona, csak nevem és arcképpemmel ellátott tégelyt fogadjunk el! **Gyarmati Emil** városi gyógyszerára a Szent-Háromságához Baján.

Fischer Lipót utódai helybeli jönevű divatárú-cég közhírré teszi, hogy **női divatickei** (csipkék női kelengyék részére, ruhadiszek, paszomány, szallagok és napernyők) eddigi különben is olcsó árait azok felére szállította le, miután azokat többé nem tartja. A nevezett cég óriási raktárt tart ezenkívül kötő-pamutokban, férfi és női fehérneműekben, harisnyákban, cipőkben, disztárgyakban stb. stb. s azokat szintén a legolcsóbb árban bocsátja áruba.

Ünnepi beszéd.

Tartotta: **Dr. Szabovljevic Dusán.***

Tisztelt Uraim!

Az ember egész élete főleg három körben folyik le: a család, a község s az állam körében.

Kevés embernek, csak a sors kiváltságosainak, az Isten kiválasztottainak jutott osztályrészül a szerencse, hogy mind a három életkört egyformán boldogithassák, azok javát egyaránt előmozdithassák.

Az emberek legtöbbje családjá boldogításának szenteli életét s szeretteinek örömeiben, gyermekeinek megelégedésében keresi és találja munkásságának legszebb gyümölcseit.

Ritka már az olyan ember, ki lelke egész melegével, szive egész hatalmával szülővárosát ölelve körül annak felvirágoztatását tüzi ki élete céljául.

Még ritkábban találkozunk olyannal, kinek, hatalmas szava túlhatva lakhelye szűkös határán, visszhangra kelve millió kebelben egy nemzet imádságává, ő maga pedig egy ország Messiásává lesz.

De a legritkább jelenség mégis az a férfiú, ki szeretete hevét, lelke érzeményeit egyaránt megosztva, család, község és nemzet között, mindezek boldogítását teszi feladatává és ezt a feladatot csakugyan képes is betölteni.

Oh! mert az emberi szeretet parányi tűz-

* A bajai céllövész társulat f. hó 20-iki jubiláris diszebedjén.

hely, mely egyszerre csak kis kört áraszt el melegével; tágitva amazt, veszt erejéből emez s lelkesedésünk tüze sokfelé pazarolva utoljára is önmagát emészt fel, a nélkül, hogy másokat felhevítenie, tettekre buzdítania sikerült volna.

Innen van, hogy az átlag-embernek lehetetlen productive résztvennie az összes emberi életkörök tökéletesítésében.

De nemcsak lehetetlen, hanem szükségtelen, sőt egyenesen nem is kívánatos. Mert az étellel vívándó nagy csatában sem lehet mindenki hadvezér; itt is épúgy szükség van közkatonákra, mint a valóságos ütközetben, s a családfő, ki derék honfiakat nevel a hazának, a polgár, ki városának javán fáradozik, époly tiszteletreméltó munkát végez, mint a nemzet sorsát irányító nagy államférfi, a világot rengető dicső hadvezér, kik hiszen csak amazok munkájára támaszkodva, amazok segítségével vihetik véghez bámulatot keltő nagy tetteiket. Nem csak az emberiség, a nemzet úgynevezett jótevői érdemelnek tehát feltétlen tiszteletet: épúgy megbecsülendő a legszerényebb, de a maga — osztályrészül jutott — feladatát híven teljesítő polgár is.

S ha mégis azt látjuk, hogy egy-egy nagy államférfi, egy-egy kiváló tudós vagy költő megkülönböztetett tiszteletben részesül, ennek okát abban találjuk, hogy munkásságuk eredménye, az abból származó közjó egyrészt közvetlenebbül tűnik szembe, hatását közvetlenebbül érezzük, másrészt a közpályán való haladás gyakorta a legnagyobb önmegtagadást, de mindenkor a legkitartóbb munkát, a legnagyobb erőfeszítést kívánja és követeli.

S ha e szempontból tekintve mégis kell, hogy különbséget tegyünk egyrészt egy nemzet jótevői és más polgárai között, lehetetlen lesz, másrészt párhuzamot nem vonni az egyszerű családfő és a munkásságát saját községünk javának szentelő férfi között. Hisz' ez utóbbi fáradozásainak üdvös hatását a legközvetlenebbül mi érezzük, gyümölcseit csaknem kizárólag mi élvezzük; az ő munkálkodásának, erőfeszítésének legközvetlenebb szemtanúi magunk vagyunk.

Ha áll tehát az, hogy a legnagyobb hazafiak emlékét tiszteletben tartani feltétlen kötelesség, méltatlan tettekkel megfertőztetni széntségtörés: a helyi jólét emelésén fáradozó polgárt meg nem becsülni legalább is hálatlanság.

Oh! mert a helyi közügyek ápolója is nehéz pályán kell, hogy haladjon. Az ő számára sem nyílnak mindig virágok: göröngyös útján ott leskelődik minden bokorban a nagy Galletto, meg-megtántoritva, vissza-visszariasztva a fáradságosan kapaszkodót s lépten-nyomon megtépik a pártos irigység, a kicsinyes önérdék, a sértett hiúság hintette gaz tövisei, a melyek okozta sebek annál fájóbbak, mert a hintő kéz ismerős s mert gyógyító írként nem hat rájuk egy nemzet hangos elismerése, csak csillapító balzsam gyanánt a tiszta lelkiismeret alig hallható szózata.

Tisztelt Uraim! Mi is ily férfiak emlékét, ily férfiak érdemeit ünnepelni jöttünk össze első sorban — oly férfiakat, mondom, kik egy község, egy város — a mi városunk számára létrehozták és fenntartották, illetve ma is fenntartják e társulatot, módot nyújtva ez által nem csak kellemes üdülésre, de — mint látni fogjuk — társadalmi és közéletünk felvirágoztatásának egyik legjelentékenyebb tényezőjét teremtve és ápolva.

Hadd elevenitsem fel tehát habár csak egy negyedórára is az alapítók emlékét, hadd rójam le hálánkat úgy irányukban, mint a most is buzgalkodó vezetők iránt, válaszolva egyrészt pár vonással a társulat történetét, kimutatva, másrészt, hogy annak szórakoztatáson messze túlható hivatása is volt a múltban és van a jelenben s hogy akik annak alapításában résztvettek, fentartásán fáradoznak, mint az egész város érdekeinek munkásai az egész város hálájára tették magukat érdemesekké.

Vajha sikerülne Önökben azt a meggyőződést keltenem, hogy társulatunk még nem fejezte be misszióját, hogy még nagy szerep vár rá társadalmi életünk fejlesztésében s vajha ez a meggyőződés új lelkesedés forrásává válnék, melyből a lőkert felvirágoztatása körüli fáradozásaikhoz újabb és újabb erőt, újabb és újabb kitartást merítsenek! . . .

Tisztelt Uraim! Ismeretesek Önök előtt azok a gyászos viszonyok, melyek súlya alatt hazánk a XVIII. század végén és a XIX-ik elején roskadozott.

A koronázatlan királynak, II. József császárnak bár a legnemesebb intenióból származó rendelkezései még egyfelől gyökerében támadták meg alkotmányunkat, másfelől végveszélylyel fenyegették nemzeti létünket is. Elég e tekintben utalnom arra a rendeletre, mely a törvényhozás és közigazgatás nyelvét a németet tette.

Igaz, hogy a jobb sorsra érdemes uralkodó halála előtt a nemzet erélyes tiltakozása folytán majdnem összes rendelkezéseit visszavonta; igaz, hogy az 1790/91-iki országgyűlés VI. Lipót alatt a magyar nyelvet eddig soha el nem ért pedestalra emelte; de mindez csak írott malaszt maradt, s a törvények végrehajtását még az 1805-iki országgyűlés is jó módon hiába sürgette.

De ugyanakkor, mikor a nemzetnek saját léte fenntartásáért kelle küzdenie, mikor a II. József inaugurálta absolutismus legsötétebb éjszakája borult az országra, — túl a hazai határokon, a messze Nyugat egén megjelent a szabadság reggelének első pirja, melynek hajnali szellője hivatva volt fölfrissíteni az önkénynek minden szabadabb lélegzést elfojtó tespedt levegőjét.

Az »emberi alapjogok« érvényesítésére törekvő francia forradalmi eszmék visszhangra találtak nálunk is és Martinovics társaival azoknak titkos terjesztésére vállalkozott.

Ez volt nálunk az első politikai társaság. Igaz, hogy tagjai vértanú-halált szenvedtek; de a példa megvolt és mihamar utánzásra talált. Itt is, ott is társulatok alakultak hát, de már sem nem politikaiak, sem nem titkosak. Ilyenek létesítésétől visszariasztotta az embereket Martinovics sorsának intő példája, míg másfelől a titokbantartás úgy sem sikerülhetett volna, mert a nagyban kifejlesztett kémrendszer ezt teljes lehetetlenné tette.

Igy jöttek létre a politikai színezettel nem bíró mulatóhelyek, céllövő kertek; így jött létre a mi társulatunk is.

Ime, Uraim, az első nyoma annak, hogy egyesületünknek már keletkezésekor is magasabb hivatása volt: nemcsak üdülést nyújtott, de módot és alkalmat arra is; hogy tagjai az ország eseményeit megbeszéljék, véleményeiket kölcsönösen kicseréljék a válságos időkben egymást vigasztalják, kitartásra, hazafiságra buzdítsák.

Vajjon gondolták-e pacséri Császár Ferdinánd és derék társai, amikor most száz éve a társulat alapját megvetették, hogy az anynyi viszontagság, annyi idő leforgása után még életben lesz? Vajjon előre látták-e, hogy helyiségekben immár a negyedik nemzedék tagjai nyernek enyhét a mindennapi élet nehéz küzdelmei után? Ha gondolták, ha előre látták, azt semmiesetre sem hihették, hogy érdemeiket e nemzedéknek éppen az a tagja fogja ma itt méltatni akarni, kinek magának semmi érdeme nincs, hacsak az nem — s ez legyen mentsége, — hogy talán ép oly szeretettel csüng az intézményen, mint az alapítók maguk.

Dicső Elődünk, első Elnökünk, Császár Ferdinánd! Mintha látnám tisztos alakodat, amint ott ülsz a közös hozzájárulásból fedezett lakoma után a városi tanács adományozta epres kertben épült szerény kis faházban; mellette a többi derék alapító: Eckhardt Ferencz, Kubicska János, Henneberg Keresztély, Semecky Mihály, Baumgarter János, Schmidhammer Jakab; körülöttetek a fiatal-ság mulat; a zene szól, a párok táncolnak, a másik faházból koronként puskaropogás hallatszik . . . Ti pedig csendesesen beszélgettek!

Oh, Szellemei az elköltözötteknek! Ha talán most is itt lebegtek körülöttünk, fogadjátok ime a késői utódtól a mélységes hála kifejezéseit mindazok nevében, kik száz év alatt a ti jóvoltotokból üdülést és szórakozást nyertek társulatunk vidám helyiségeiben!

A képet, t. Uraim, melyet pár vonással odavetettem, csak azzal kell még kiegészítenem, hogy a társulat tagjai között a legpéldásabb egyetértés uralkodott, — a hogy magában a hiteles jegyzőkönyvben olvassuk: »A legszebb rend és összetartás bélyegezte mindig a társaság mulatságait.«

S e körülmény éppen nem kicsinylendő. Tudnunk kell, hogy a városban — s így a társulatban is — akkortájt egyenlő számban voltak a magyarok és a németek. A két fél tagjai itt tanulták meg egymást becsülni, szeretni, a németek itt szívták magukba a hazafias eszméket, — ismét fontos bizonyítékul társulatunk nemes hivatásának. Mert hogy Baja ma tősgyökeres magyar város, az csaknem kizárólag a magyar elnökség alatt álló lövőkertnek köszönhető.

Ha tehát más eredménye nem lett volna is társulatunk alapításának, maga ez az egy is eléggé igazolná fennállásának hasznosságát.

Pedig nagyok és számosak még annak érdemei. Nem részletezve azt, hogy tagjainak vasárnaponként kellemes szórakozást nyújtott, hogy a haza számára derék lövőket képzett, hogy minden társadalmi mozgalomnak kiinduló pontjává lett, hogy a társulás eszméjének példájával a nagy fontosságú bajai nemzetőrség megalapítására vezetett, hogy a várost elhamvasztó 1806-iki második nagy tűzvész áldozatainak segélyezésében mint kezdeményező előljárt: — mindezeknél sokkal nagyobb jelentőséget nyert az által, hogy tagjait valóságos családdá olvasztotta össze. Amit jogilag még csak 48-as törvényhozással létesített, az a társulat tagjai között — már keletkezése első percétől kezdve — tényleg megvan: a nemes, polgár és jobbágy teljes egyenlősége. Hogy pedig ez mily nagy jelentőséggel bírt abban a korban, annak megítélését az Önök ítéletére bízom, — bővebben fejtegetnem felesleges volna.

Ekként vált társulatunk már fenállásának első 30 éve alatt nemcsak számot tevő, de egyetlen faktorává társadalmi közéletünknek. Nincs az a fontosabb intézményünk, mely itt előzetesen megbeszélve ne lett, s társulatunk retortáján át megtisztulva a városi tanács elé már csak megvalósítás végett ne került volna.

De a mily nagyok voltak az eredmények, amelyeket egyesületünk minden téren elért, ép oly méltatlanok voltak hozzá maguk az összejövetelre szolgáló helyiségek.

Már maga a keret, a városi epreskert is eléggé disztelen, a két faház pedig — a lövészet és a mulatságok helyiségei — még a legszerényebb igényeket sem kielégítők.

Megindul tehát a mozgalom: méltóbb helyet keresni a társulat mulatságai számára a megvalósulás felé.

Messzire vezetne itt az összes adakozókat felsorolni; elég felemlítenem, hogy alig volt a városnak számot tevő tagja, ki adományával a közcél oltárán nem áldozott volna.

S a nemes versenynek mi hamar meglett az eredménye.

Alig mult öt éve, hogy Császár Ferdinánd az eszmét megpendítette, alig 2 éve, hogy az új kert és helyiségei számára a 10 holdnyi területet a város tanácsa adományozta: 1835-ben már megnyitását ünnepelték az ország akkor legszebb lövőkertjének.

68 éve már annak.

68 éve tartották itt, e kertben, a város legnagyobb ünnepévé avatott megnyitást; 68 éve helyezték el ott, a táncterem középső ajtajának küszöbe alatt a felirással ellátott alapkövet. Hány leányka sietett el azóta fellette, hogy mielőbb a tánc élvezetének adhassa át magát?! — akkor leányka, telve élni — s szeretni vágyással, ma már por és hamu . . .! Hány ifjú lépett át rajta, hogy mielőbb üdvözölhesse szíve választottját?! — akkor ifjú, telve reménnyel s lángoló tűzzel, ma már görnyedő aggastyán vagy ki-rendelt kormánybiztosa békókat rakott a jókedvre? hogy a bizonytalanság érzete nyomottá tette a kedélyhangulatot?

De hisz' mindezeket Önök önmaguk is sejtik.

Ez idők — Istennek legyen hála! — elmultak: hazánk elborult ege kitisztult s a vidámság napja újból megaranyozta társulatunk összejövetelét, hogy mind a mai napig immár le se áldozzék többé!

De ha mind e mozzanatok felsorolását mel-lőzőm, akkor részemről befejeztem a lövőkert történetének válaszát, ha csak azt meg nem említem még, hogy 1871-ben Klénáncz János főlövész-mester buzgalkodása folytán felépült a ma is fennálló szép lövőház.

Mert ami azután történt, azt Önök közül sokan jobban tudják, mint én magam. Önök legtöbbjének szerencséje volt ismerhetni Koller

Ferencz érdemdús utódát, Klénáncz Jánost, ki mint a lövőkertnek 37 éven át tényleges és azután is haláláig tiszteletbeli főlövmestere páratlan lelkesedéssel és kitartással, szinte atyai gondoskodással vezette társulatunk ügyeit. Hisz' Önök közül a legtöbbben tanui voltak annak a lelkes ünnepevénynek, melylyel 1872-ben főlövmesteri 25 éves jubileumát megülték; Önök közül sokan tagjai voltak annak a gyűlésnek, mely 1884-ben érdemeit jegyzőkönyvbe foglalta, tagjai annak is, mely 1886-ban halálán érzett mély részvétét jegyzőkönyvileg kifejezte.

De ha már Klénáncz János működésével nem foglalkozom tüzetesebben, talán az utána következőkről kell, hogy hosszasan megemlékezzem? Talán részletesen kell, hogy felsoroljam Atanaczkovits Lázár, Drescher Ede, Hegedűs Aladár dr., Halász Károly urak érdemeit?

Feleslegesebb dologra valóban alig vállalkozhatnám, mikor a városnak úgyszólván nincs polgára, kinek mindezek érdemes munkássága a közelmúltból a legélénkebb emlékezetében nem volna.

Avagy ezt kell-e talán tennem Eckert István urral szemben?... Hát van-e valaki Önök közül, ki ne ismerné őt, a 60-as évek óta nem nyugvó lövész mestert, az 1892-től lankadatlan főlövést, a fáradhatatlan elnökhelyettest, a közszeretben álló Pista-bácsit?

Engedjék el mindezt, nekem, Uraim, engedjék el azt is, hogy külön kiemeljem a mostani elnök, Müller József úr és a többi fáradhatatlan vezető, közöttük első sorban Szirmai Vidor dr. a páratlanul agilis egyleti titkár érdemeit. Hisz' mindnyájan látjuk, hogy eddigi rövid működésük máris oly eredményeket tüntet fel, melyek a társulat jövőjét illetőleg a legszebb reményekre jogosítanak. Fogadják mindnyájan köszönetünket.

Végezetül hadd emlitem meg még csak azt, hogy 1892-től kezdve, az elnöki teendőket nem a főlövmester látja el többé, hanem a külön választott elnök, jelölve annak, hogy a társulat mindinkább veszíti céllovészeti jellegét. Csak sajnálni lehetne, ha ez a különben helyes ujtás, mely lehetővé teszi, hogy kiki saját hatáskörének mennél buzgóbban szentelhesse magát, — végeredményben a lövészet nemes sportjának teljes kiküszöbölésére vezetne.

S most csapjuk be a társulat évkönyveit: annak százéves története be van fejezve!

De vajjon ugyanaz áll-e hivatásáról is!

Ki állíthatná ezt, ha városunk lakosságának két nagy osztálya, a hivatalnoki-diplomás és a kereskedő-iparos osztály a társadalmi élet terén ma távolabb áll egymástól, mint valaha? Vajjon ősi tradícióján fogva nincsen-e a lövőkert arra hivatva, hogy azokat közelebb hozza egymáshoz?... Vagy ki venné észre, hogy városunk intelligenciájának két nagy vallásfelekezete még mindig elzárkózik egymás elől, holott ugy a társadalmi élet felvirágoztatása, mint a közjó szempontjából a legélénkebb érintkezésre, a kedélyek legnagyobb összesimulására volna szükség?... Vagy ki tagadhatná, hogy városunk polgárságának két nagy politikai pártja utóbbi időben még más tekintetben is kiélesítette az ellentéteket, holott az a tisztelet, melylyel a más meggyőződése iránt kiki viseltetni tartozik: a társadalmi élet terén való teljes egyetértésnek semmi tekintetben sem állja útját?

Valóban, Uraim, ez ellentéteket végkép elsimítani, a város összes polgárait egygyé olvasztani csakis a lövőkert lehet hivatva, a szórakoztatást nyújtó neutrális intézmény, ez egyetlen nyári mulatóhely, hol a zöldbe-vágyás szükségkép össze fogja majdan hozni a különböző gondolkodású, de egy város javán munkálkodó derék polgárságot.

Csak, ha ez megtörtént már, ha majd el lesz érve az, hogy városunk polgárai között nem lesz más tárgya a versenynek, mint az, hogy ki legyen nagyobb hasznára a hazának, — csak akkor mondhatjuk, hogy társulatunk befejezte missióját. Azaz, hogy akkor sem; mert akkor előtérbe lép annak tisztán mulatóhelyjellege, melynek — mint ilyennek — fenntartását kívánja nemcsak a jelenben élők jól felfogott érdeke, de az utódok iránti kötelesség is.

... Kedves kis mulató helyünk! Három

hosszú emberöltő viszontagságos korszaka vonult el Feletted! Három tisztos nemzedék derék fiai fordultak meg Benned! A lányka, ki rózsás álmait szövögetve sietett első mulatóhelyre, rég elaludt örökre!... Az ifjú, ki édes ábrándjaiba merülve gyakorta itt ébredt azok valóságára, immár soha többé fel nem ébred!... De Te állasz még, s állani fogsz, állanod kell, mert fennállásodat a város és polgárainak érdeke egyaránt követeli; mert a lányka helyébe más leányka lépett, az ifjú helyébe más ifjú, kiknek keblét ugyanazon érzelmek dagasztják, mint amazokét száz év előtt; mert az emberek örök s változhatlan tulajdonságában birod létezésed jogosultságát: a társulás szükségességének érzetében. Elj, virulj, gyarapodjál tehát, s legyen életed minden nyilvánulása csupa öröm, virulásod minden virága csupa élvezet újabb és újabb évszázadok új nemzedékei számára!...

De befejezem, Uraim.

Vajha sikerült volna Önökben azt a meggyőződést keltenem, hogy társulatunk még nem fejezte be missióját, hogy amint megvolt szép hivatása a múltban, úgy nagy szerep vár még rá a jelenben társadalmi életünk fejlesztése terén, — s vajha ez a meggyőződés új lelkesedés forrásává válnék, melyből Önök a lövőkert felvirágoztatása körüli fáradozásaihoz újabb és újabb erőt, újabb és újabb kitartást merithessenek!

Hiszem és reményelem, hogy úgy lesz, és e reményben kívánom: Éljen az alapítók emlékkerete! Éljenek a társaság mostani derék Vezetői és lelkes Közönsége! S éljen mindek felett a Társaság maga!

NYILT TÉR

Ezen rovat alatt közlöttekért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

A kalocsai érseki hatóság figyelmébe

ajánlom a bajai róm. kath. plébánia hivatalnál jelenleg uralkodó állapotokat, mert ott a segédlelkészekkel érintkező fél csak boszantásoknak és paphoz nem illő bánásmódnak van kitéve, hire sincs a vallás és felebaráti szeretetnek. Kérem, kitől vegyen példát a kath. hívó, ha maguk a papok szolgálnak olyan szép példával, mint e hó 20-án d. u. 1/25 órakor a keresztelés bejelentésénél történt, a mely miatt a bíróságnál is megindítottam a szükséges lépéseket. Sajnos a fenti dolgok ott nagyon gyakoriak jelenleg. Ilyen állapotok mellett legkevésbé sem csodálkozhatik senki, hogy sok kath. szülő megelégszik azzal, hogy a törvényes kötelességének az anyakönyvvezetőnél tesz csak eleget, miért, mert ott mindenki egyforma bánásmódban részesül s nem kell senki szeszélyeit túrni.

Azért kérem a kalocsai érseki hatóságot, hasson oda, hogy a bajai segédlelkészek jövőben több emberszeretettel és róm. kath. papokhoz illő türelemmel, odaadással teljesítsék hivatásukat, mert ha ők ily keresztényi példaadással szolgálnak hűveiknek bizonybizonny nemhogy erősödnének hitükben, hanem elfordulnak tőle.

Evetovics Józsefné.

Köszönet nyilvánítás.

Mindazon jóakaróink, kik folyó hó 25-én szeretett Ilonka gyermekünk végtisztességén megjelenni és ez által fájdalmunkat enyhíteni kegyesek voltak, fogadják ez uton hálás köszönetünket.

László Lajos
és családja.

Három hold föld

a vaskúti út mentén eladó.

ISKOLAI CÉLOKRA

minden tekintetben
megfelel

legújabb tollunk

548 EF és F szürke

CARL KUHN & CO'S
SCHULFEDER
WIEN

legfinomabb acél, kitünő minőség.

Carl Kuhn & Co., Wien Alapított 1843-ban.

Minden írószer-kereskedésben kapható.

Egy helybeli elsőrangú irodában alkalmazott keresztény

Ú R I E M B E R.

ki a vendéglői életet

megunta

teljes ellátást

— külön szobával — keres.

* intelligens családnál. *

Szives ajánlatokat kér
ifj. Wagner Antal kiadó

úrhoz

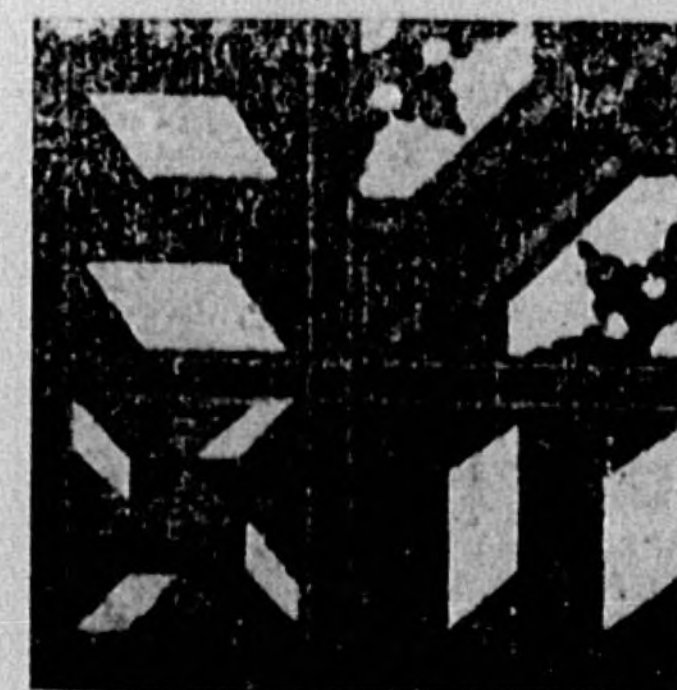
„M A G Á N Y” jelige alatt.

Özy Spitzer Simonné és Társa,

BAJA.

Tégla és cserép gyártás.

Saját gyártmányú egyszerű és diszes
CEMENT LAPOK

és mindennemű cement árúk.

Épület diszitmények.

Nagy raktár építő anyagokból u. m.:

Darabos és oltott mész.

BEOCSINI PORTLAND és ROMAN CEMENT.

Gipsz. Kátrány.

ASPHALT, BITUMEN és
KAUCSUK ASPHALT

(nedves falak szárazzá tételére).

Aszfalt elszigetelő lemezek.

KÁTRÁNY-, ASPHALT KÖFEDÉL LEMEZEK.

Nádfonat (stuccatur).

Carbolineum és Tinctoral

— a legjobb fatelítő szerek. —

Fűtő anyagok:

Tűzifa, tatabi tojás-
tégla- és akna-szén.

Budapesti légszuszgyári coaks.

Néhány szó az irodalom t. barátaihoz.

Hazafias tisztelettel hozom t. e. intelligens közönségünk szives tudomására, hogy a budapesti **Révai Testvérek irodalmi részvénytársaság** fő képviselőt Baja város és Bács-Bodrogh vármegye területére elvállaltam, mely által abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy bármi néven nevezendő irodalmi művet a *legelőnyösebb részletfizetési feltételek mellett* bocsáthatom t. vevőim rendelkezésére Irodalmi termékeknek részletfizetés útján történő beszerzése a könyvvásárlás legnépszerűbb módja ma, mert úgyszólván bárkinek, még a legszerényebb jövedelemmel bíró egyénnek is módjában van egy-egy becses művet, — ha még olyan nagy terjedelmű is az — csekély, havi néhány koronás részletfizetés mellett beszerezhetni, anélkül, hogy a mű ára csak egy fillérrel is felemeltetnék.

Révai Testvérek cégnek országos, előkelő hírneve, valamint a magam reputációja garantiát nyújtanak arra, hogy t. ügyfeleink megrendeléseit a legnagyobb lelkiismeretességgel fogjuk effectuálni.

Részletfizetéssel történendő megvételre van szerencsém a következő műveket ajánlani:

Jókai Mór összes műveinek nemzeti kiadása, 100 kötet. Ára 500 K. Havi részlet 4—20 K.
 Pallas Nagy Lexicon, 18 kötet. Ára 216 K. Havi r. 3—10 K.
 Nagy Képes Világtörténet, 12 kötet. Ára 192 K. Havi r. 3—6 K.
 Magyar Nemzet története, millenniumi kiadás, 10 kötet. Ára 160 K. Havi r. 3—8 K.
 Brehm, Állatok világa, 10 kötet. Havi részlet 3—4 korona.
 Corpus Juris Hungarici (Magyar törvénytár 1000—1895-ig) 20 kötet. Ára 150 K. Havi r. 6—10 K.
 Magyar Remekírók, 55 kötet. Ára 220 K. Havi részlet ötkötetes sorozatonként 3 korona, Shakspeare színműveivel 4 kor.
 Therapia. Az orvosi tudományok enciclopédiája. 12 kötet. Ára 72 K. Havi r. 3 K.
 Egyetemes irodalomtörténet, 5 kötet. Ára 100 korona. Havi részlet 3 korona.

Továbbá a következő műveket:

A mű címe	Ára korona érték	Havi részlet
Arany János dalai	16.—	2.—
Carthy, Anglia története, 3 k.	21.60	2.—
Eötvös József, Karthausi. Albumkiadás	13.60	2.—
Eötvös József, Karthausi. Emlékkötés	9.—	2.—
Eötvös József, Nővérek	8.—	2.—
» » Magyarország. 1514. 2 kötet diszkötésben	14.—	2.—
Eötvös József, Falu jegyzője. 2 k.	14.—	2.—
Eötvös József br. összes művei	104.—	4.—
Eötvös Károly munkái I/XII.	72.—	4.—
Ezernyolczszáznegyvennyolcz .	30.—	2.—
Falk, Kor- és jellemrajzok. Ktve	8.—	2.—
Illés, Büntetőtörv. magy. 3 k. .	36.—	4.—
» » zsebkkiadás	5.—	2.—
Jókai, Ujabb munkái, 32 kötet	130.—	5.—
Kiss József összes költeményei diszkkiadás	48.—	4.—
Magyar Művészek I.	30.—	2.—
Magyar Művészek II.	30.—	2.—
Mikszáth munkái I/XII.	72.—	4.—
» » I/XX.	120.—	5.—
Rákosi Viktor munkái 16 köt.	96.—	3.—
Ranke, Római pápák, 3 kötet	20.—	2.—
Révai-téle Szalon-könyvtár, 21 k.	32.—	2.—
Révai S., Társadalmi jólét. Kötve	12.—	2.—
Robida 100 év múlva.	18.—	2.—
Stanley, Utazásom	24.—	2.—
Széchenyi Utazása	24.—	2.—
Symonds, Renaissance, 3 kötet	21.60	2.—
Újfalvy Utazása	16.—	2.—
Acsády, Kézi Lexikon I/II.	20.—	2.—
» Magyar birodalom története 2 kötet	32.—	2.—
Arany J. balladáit 2 köt. fényes díszmunka	150.—	10.—
Athenaeum olvasótára összesen	250.—	10.—
Ballagi Német szótár. 2 kötet .	32.—	2.—
Bárony, Erdőn-mezőn	20.—	2.—
» Vig világ	24.—	2.—

A mű címe	Ára korona érték	Havi részlet
Bárony, Természeti és vadászkepek	13.—	2.—
Bartók, Mohács után	20.—	2.—
Beniczky regényei 40 kötet	100.—	6.—
Beöthy, Képes Irodalomtörténet I/II.	40.—	2.—
Bródy, Ezüst kecske	32.—	2.—
Bródy S. munkái. 22 kötet	107.80	5.—
Corpus Juris Hungarici 1896—1902.	48.—	2.—
Csiky színművei 6 kötetbe kötve	34.80	2.—
Dárday, igazságügyi törvénytár	60.—	4.—
» Közigazgatási törvénytár	116.—	4.—
Dedek Cr., Szentek élete. 2 k.	36.—	3.—
Dériné naplója I/III.	20.—	2.—
Didon, Jézus Krisztus	90.—	5.—
Dietzel-Mika, Apró vad vadászata	20.—	2.—
Dóczy Lajos munkái, 10 kötet	70.—	3.—
Egyetemes regénytár összesen	300.—	15.—
Endrődy, Kincsháza	10.—	2.—
Endrődi S. költeményei	24.—	2.—
Fabinyi, Curiai határozatok. Eddig 7 kötet	62.—	4.—
Festészet Remekai. I/II.	80.—	4.—
Flammarion, Csillagászati olvas. 2 kötet	16.—	2.—
Flammarion, Csillagászat. 2 kötet	24.—	2.—
Fodor, Magánjog. 5 kötet	76.—	3.—
Fodor-Márkus, Perrendtartás. 3 kötet	38.40	3.—
Francia remekírók gyűjt. 36 köt.	140.—	7.—
Frecskay, Találmányok könyve 2 k.	26.—	2.—
Garay költeményei	32.—	2.—
Gáspár, 40,000 mértföld. Kötve	13.—	2.—
Göre Gábor könyvei, 10 kötet	36.—	3.—
Gracza, Szabadságharcz, 5 köt.	70.—	5.—
Gracza, Nevető Magyarország. I/II.	14.—	2.—
György E., Föld és népe I/V.	75.—	4.—
Heine, Dalok könyve	12.—	2.—
Herczeg Ferencz munkái. 23 k. Hires asszonyok) Hires szerelmesek)	20.—	2.—
Holub E. Délafrikai utazása 2 k.	26.—	2.—
Hübner, Britt birod. keresztül 2 k.	21.60	2.—
Jogi compendiumok gyűjt. 28 köt.	44.80	2.—
Jogi ismétlő könyvek gyűjt. 24 k.	39.20	2.—
Jogi Lexikon. 6 kötet	120.—	4.—
Jókai Mór munkái népsz. kiad. 33 k.	172.—	10.—
Jósika Miklós regényei. Kötve. Uj kiadás. I. sor. 10 köt.) II. » 5 »)	75.—	5.—
Kemény Zsigmond összes művei. I/VIII.	53.—	4.—
Kneipp-irodalom. 7 kötet	18.20	2.—
Költők-Albuma	56.—	4.—
Kossuth iratai. 10 kötet	116.—	4.—
Közgazdasági Lexikon. 3 kötet	72.—	3.—
Lehmann, Atlas, 10 kötet	150.—	4.—
Lexikon-szekrény	42.—	3.—
Madách, Einber tragédiája, vászon	36.—	10.—
Madách összes művei	28.—	2.—
Magyar Dekameron, 2. sor. a	20.—	2.—
Marlitt E. összes regényei	56.—	4.—

A mű címe	Ára korona érték	Havi részlet
Márkus, Felsőbírósgaink elvi határozatai I—XII. és 1902.	151.—	6.—
Marschalkó, Igazságügyi rendelekek. 7 kötet. Kötve	79.—	5.—
Mátyás Király Emlékkönyv	24.—	2.—
Munkácsy Mihály élete és művei	48.—	4.—
Nagy. S., Francia önk. levelek	20.—	2.—
Nemes-Nagy, Viseletek Története	80.—	6.—
Német Remekírók gyűjt. 50 k.	140.—	7.—
Nők Könyvtára. 6 kötet	31.—	2.—
Ohnet Gy. regényei. 44 kötet	44.—	2.—
Pekár, Dél és Északon	20.—	2.—
Petőfi összes művei 6 kötet	56.—	4.—
» » költem. ill. diszkkiadás 2 selyemkötésben	84.—	4.—
» » 2 vászonkötésben	72.—	4.—
Petőfi-Album, kötve 16.—, celluloid kötés	20.—	2.—
Petz, Okori Lexikon. Eddig I. k.	22.—	2.—
Platen, Uj gyógy mód. 2 k. Ktve	28.—	2.—
Ragályi, Sommás eljárás. Kötve	12.—	2.—
» Örökösödési eljárás. »	14.—	2.—
Ráth Gy. Az iparművészet könyve 3 kötet	48.—	3.—
Roder, Német önk. levelek	16.—	2.—
Röptében a nagy világ körül	20.—	2.—
Schmidt, Ifjúsági iratok, 20 köt.	28.—	2.—
Schöner, Róma	36.—	2.—
Shakspeare színművei. Kis kiad. 6 k.	30.—	2.—
Slatin Pasa, Tűzzel-vassal	16.—	2.—
Szakácskönyv, magyar-francia	15.—	2.—
Szalay-Baróty, Magyar történet, borkötés	64.—	4.—
Szana, 100 év a művészet történetéből	40.—	2.—
Szines könyvek. Eddig 20 k. Ktve	48.—	3.—
Széchenyi munkái I/IV., VI.	58.—	4.—
Tauszk F., Diagnostika. 2 k. Ktve	28.—	2.—
Teleki, Utazás, 2 kötet	26.—	2.—
Térty, Táblai határozatok. 5 k.	66.—	4.—
Tompa költeményei, illusztr. kiadás	32.—	2.—
Tompa Virágregék.	16.—	2.—
» » diszkkiadás	50.—	4.—
Tóth Béla, Anekdoták	32.—	2.—
» » Mendemondák	7.—	2.—
» » Ritkaságok	6.—	2.—
» » Szájruj-szajra	7.—	2.—
Történelmi Életrajzok. 20 köt.	220.—	8.—
Tudományos zsebkönyvtár. Eddig 110. szám	66.—	4.—
Vadászati Ismeretek kézikönyve	16.—	2.—
Vangel, Képes természetrajz	30.—	2.—
Varga O., Vértanúk albuma	15.—	2.—
Vas Gereben munkái I/XII.	67.20	4.—
Verne Gyula munkái. 20 kötet	83.60	4.—
» » összes művei. 47 k.	220.30	10.—
Vörösmarthy művei I/VIII.	60.—	4.—
Werböczy, Hármaskönyv	14.—	2.—
Zichy, Leányvári boszorkány	20.—	2.—
Zichy Mihály élete és művei	90.—	5.—
Ziffer, Orvosi tanácsadó	20.—	2.—
Zlinszky, Magánjog	20.—	2.—
Zola regényei, 14 kötet kötve	78.20	4.—

Csoportmegrendeléseknél, ha a megrendelt művek 20—30 koronát tesznek ki, a havi részlet 2 korona; 30—60 koronánál 4 korona; 60—100 koronánál 6 korona.

A t. e. közönség szives támogatását kérve, maradtam

Baja. 1903. év augusztus hó.

kiváló tisztelettel

ifj. WAGNER ANTAL könyvkereskedő,
 mint a **Révai Testvérek irodalmi részvénytársaság** fő képviselője.

Tankönyvek a zirc-cist. rend kath. főgymnásiumába

Tankönyvek az állami tanítóképző intézetbe

Tankönyvek a városi polgári iskolába

Tankönyvek az apáca-zárdába

Tankönyvek a városi elemi népiskolába

Tankönyvek az ev. ref. elemi iskolába

* TANSZEREK *

minden tanintézetbe, kiváló jó minőségben, **olcsó árak** mellett kaphatók

ifj. WAGNER ANTAL könyvkereskedésében.

●—● Pártoljuk a honi ipart! ●—●

A legjobb
Író ténták „STELLA” védjeggyel
Másolható ténták „STELLA”
Szines ténták „STELLA”
Tusoldat „STELLA” védjeggyel

készülnek a „STELLA” vegyészeti gyárban

— B U D A P E S T E N. —

Főraktár:
Ifj. WAGNER ANTAL papirkereskedésében
—● B A J A. ●— 52-17

●—● Pártoljuk a honi ipart! ●—●

Pártoljuk a magyar ipar termékeit!

Pártoljuk a honi gyártmányokat!

REISZ és PORJESZ BÚTORGYÁRA

BÉKÉSCSABA.

Nagyvárad,

Fiók-telepek: **B A J A,**

Erzsébet királyné-utca (volt Mészáros-féle ház).

MODERN BÚTOR.

TELJES LAKÁSBERENDEZÉSEK.

Legolcsóbb gyári árak.

Mindenféle diszitő- és kárpitosmunkák elvállaltatnak.

Ugyanott egy jó házból való fiu tanuloul felvétetik.

Kellő iskolai képzettséggel bíró fiú

tanuloul

felvétetik

Nánay Lajos

könyvnyomdájában

B A J Á N.

Feltünő ujdonság.

DELICE

— Minden hirdetés felesleges. —
A dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szihat.

legjobb valódi francia szivarkapapir és szivarkahüvely kapható az ország minden különleges-ségi árúdjában.